

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*«МУЗИКА В ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ:
ОСВІТНІ, МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ,
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СТУДІЇ»*

MATERIALS OF THE
VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
*«MUSIC IN DIALOGUE WITH THE MODERNITY:
STUDIOS OF EDUCATIONAL, ART HISTORY,
CULTUROLOGICAL»*

16-17 квітня / April

Київ / Kyiv – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CULTURE AND ARTS

МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«МУЗИКА В ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ:
ОСВІТНІ, МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ,
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СТУДІЇ»**

MATERIALS OF THE
VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
**«MUSIC IN DIALOGUE WITH THE MODERNITY:
STUDIOS OF EDUCATIONAL, ART HISTORY,
CULTUROLOGICAL»**
16-17 квітня / April

Київ / Kyiv – 2026

УДК 78:[7+37]"20"(082)
М341

Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії / Music in dialogue with the modernity: studios of educational, art history, culturological : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 16–17 квіт. 2026 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, ф-т муз. мистецтва. Київ : КНУКіМ, 2026. 232с.

М341 Конференція проводиться відповідно до плану науково-практичних заходів Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України та плану проведення науково-практичних конференцій та інших наукових заходів на 2026 рік у Київському національному університеті культури і мистецтв <https://surl.li/popnqa>

У збірнику представлено тези доповідей докторів та кандидатів наук, докторів філософії, докторів мистецтва, здобувачів наукових ступенів, фахівців-практиків за профілем, викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів, що є результатом сучасних теоретичних досліджень та практичних пошуків у мистецьких, педагогічних, культурологічних аспектах музичного мистецтва, що можуть бути цікавими для дослідників, теоретиків і практиків у галузі культури і мистецтва.

Робочі мови конференції: українська, англійська.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
Протокол №14 від 05 травня 2026 р.

Web site: <https://fmm.knukim.edu.ua/facultet/nauka/konferentsii.html>

Відповідальність за достовірність представлених матеріалів, точність викладених фактів та цитувань несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ SECTION: THEORY AND HISTORY OF MUSICAL CULTURE

Ghilaş Victor	«Moldavian dance» by Mykola Lysenko: analytical landmarks and stylistic interferences in the composer's early works	8
Грушин Даніїл Олександрович	Постать Абрама Соломоновича Кренгауза в історії українського контрабасового мистецтва XX століття	10
Дерев'янка Маріанна Віталіївна	Творчий внесок Ольги Павловської у розвиток української пісенної культури	14
Зінків Ірина Ярославівна	Про методологію вивчення бандури як історико-культурного феномену	17
Лавришин Анастасія Іванівна	Витоки формування кобзаря концертного типу: Остап Вересай, Гнат Хоткевич	23
Лісний Артур Сергійович	Музика як інструмент «Soft power»: культурно-дипломатичні практики української індустрії в умовах повномасштабного вторгнення	26
Мусієнко Владислав Сергійович	Романс Миколи Лисенка «Айстри» в контексті української культури XX-го століття	29
Росул Тетяна Іванівна	Музична репрезентація образу Закарпаття у творчості українських композиторів середини XX століття	33
Сінельнікова Валентина Володимирівна	Український музичний фольклор у сучасному етнологічному дискурсі	36
Фурдичко Андрій Орестович	Ревіталізація ретро-хітів українського естрадного виконавства 70-90-х років XX століття у сучасному культурно-мистецькому просторі	40

СЕКЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА SECTION: THEORY AND HISTORY OF MUSICAL ART

Балашова Олена Анатоліївна	Композиторсько-поетичний аспект багатогранної творчої діяльності Миколи Мозгового	45
Бондаренко Андрій Ігорович	Штучний інтелект у діяльності музиканта	48
Бережнюк Максим Павлович	Стилістика етно-року на прикладі гурту «The Dooh»	51

Дутчак Віолетта Григорівна	Звукозаписи як джерельна база музикознавчих досліджень	55
Сабалдир Андріана Михайлівна	Роль композиторів і виконавців у формуванні української авторської пісні з фольклорними інтонаціями	57
Терпан Анастасія Едуардівна	Жанр меси у творчості Якоба де Гаана	60
Чумак Юлія Володимирівна	Народнопісенний жанр у бандурному виконавстві на прикладі творчості Костянтина Мяскова	62
Школьна Тетяна Степанівна	Діяльність Валентини Ковальської у контексті розвитку сучасного народно-вокального мистецтва	66

СЕКЦІЯ: МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ SECTION: MUSIC PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

Белорус Тетяна Віталіївна	Нейромережі та штучний інтелект у навчанні гри на фортепіано	71
Зеленцов Юрій Якович		
Дорофєєва Вероніка Юріївна	Інноваційні методи розвитку музичної пам'яті майбутніх виконавців: аналіз європейського досвіду	74
Кононська Надія Миколаївна	Роль концертмейстера у класі хорового диригування під час дистанційної форми навчання	77
Кречко Наталія Михайлівна	Навчальний репертуар освітньої компоненти «Фах» як фактор формування професійних компетенцій хорового диригента	80
Потапенко Катерина Вадимівна	Жанрово-стильова палітра сучасного навчального репертуару бандуриста	83

СЕКЦІЯ: ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО SECTION: CHORAL ART

Дітківська Надія Миронівна	Виконавські принципи Григорія Верьовки та Анатолія Авдієвського в диригентсько-хоровій практиці	88
Євтух Вікторія Іванівна	Художньо-образні аспекти хорової мініатюри Валентини Мартинюк «Зове рідна мати»	90
Козленко Максим Миколайович	Художній образ у хоровому творі «Червона калинонька» (обробка Івана Бідака, редакція Станіслава Павлюченка)	93

Копил Валентина Віталіївна	Виконавські принципи і технічні аспекти інтерпретації хорових обробок народнопісенного матеріалу (на прикладі творчості Анатолія Авдієвського та Дезидерія Задора)	98
Усова Альбіна Вікторівна	Жанрово-композиційні особливості хорового концерту «Гори мої» Володимира Зубицького	100
Федів Юлія Тарасівна	Партесний концерт як визначний жанр української духовної музики XVII–XVIII століть	103
Шевченко Вікторія Володимирівна	Інтерпретаційні моделі сучасного хорового диригування: від текстоцентризму до концептуальності	106

СЕКЦІЯ: ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО SECTION: VOCAL ART

Авдіюк Ірина Борисівна	Композиторсько-виконавська інтерпретація української народної пісні як засіб актуалізації фольклорної спадщини (на прикладі твору “Ой жаль шевця”)	110
Калюк Марія Олексіївна	Вплив bel canto на формування української вокальної школи (кінець XIX – XX століття)	114
Кердан Віктор Юрійович	Тарас Штонда: вокальний портрет митця в контексті європейського музичного простору	118
Комарніцький Ярослав Володимирович	«Il trittico» Дж. Пуччіні: множинність змістовно-образних граней	121
Романенко Андрій Вікторович		
Мироненко Андрій Іванович	Особливості інтерпретації української пісні «Ніч яка місячна» у виконанні оперних співаків	125
Назарик Дмитро Іванович	Особливості камерно-вокального жанру в творчості Франца Шуберта	128

СЕКЦІЯ: ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО SECTION: INSTRUMENTAL ART

Kharaneka Gregory	Taxonomies of sound: a method for structuring interaction in the context of electroacoustic performance (saxophone case)	132
Богоніс Петро Леонтійович	Народні інструменти в сучасній музиці: концертна п'єса «ватра» В. Матвійчука як приклад інтеграції сопілки в академічний простір	134

Бровій Уляна Володимирівна	Особливості інтерпретації української ліричної пісні у бандурному виконавстві	138
Брояко Надія Богданівна	Інтегративні засади формування виконавської техніки бандуриста у сучасній виконавській практиці	140
Задорожна Віта- Вікторія Миколаївна	Бандура як символ культурної ідентичності української діаспори (на прикладі творчості Георгія Матвіїва)	144
Іщенко Олександра Петрівна	Сергій Баштан як основоположник сучасної академічної бандурної школи	146
Роук Наталія Василівна	Сучасні тенденції розвитку бандурного мистецтва: між традицією та інновацією	149
Савчук Ольга Володимирівна		
Терещенко Іван Вікторович	Автентична ліра: особливості сучасного виконавства	153
Хавтур Оксана Олегівна	Теоретико-методологічні засади формування репертуару для бандури в сучасному мистецькому просторі	156

СЕКЦІЯ: ТРАДИЦІЙНА НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ SECTION: TRADITIONAL FOLK MUSICAL CREATIVITY

Букача Вероніка Юрійвна	Повстанські пісні Галичини у фольклорно-експедиційних дослідженнях першої чверті ХХІ століття	161
Виновець Марія Вікторівна	Передвесільні звичаї та пісні села Карапиші на Богуславщині: молода відвідує свекруху	166
Скаженик Маргарита Вікторівна		
Дяченко Вікторія Володимирівна	Балада про вдову в традиції села Байтали Одеської області	170
Корж Іванна Михайлівна	Весільні пісні з рефреном «рано-рано» з околиць Корсуня: місце в обряді, типологія	173
Мельник Діана Олександрівна	Весільна пісня «Ой попід лісок битая доріженька» з села Нараївка (Вінниччина): музично-поетичні особливості	180
Мічуда Ольга Василівна	Зимові наспіви території верхів'я річки Збитинка (на прикладі сіл нова Мощаниця та Клинець Рівненської області)	183
Обухова Марія Олександрівна	Фольклористична експедиція у село Стрітівка Київської області	187

Овчаренко Святослав Вадимович	Стан збереження календарної та родинної обрядовості Чернігівського Полісся (на матеріалах села Лисогори Ічнянського району)	190
Сінельніков Іван Григорович	Фольклорні «майстерки» як сучасна форма збереження та популяризації традиційного співу	194
Цапун Раїса Володимирівна	Особливості передвесільної обрядовості Рівненського Полісся XX – початку XXI століття (за фольклорними матеріалами Зарічненщини)	197

СЕКЦІЯ: МУЗИКА У СУЧАСНОМУ СВІТІ SECTION: MUSIC IN THE MODERN WORLD

Гаценко Галина Степанівна	Бек-вокал як елемент режисерського вирішення естрадної пісні	202
Головкова Маріанна Михайлівна	Штучний інтелект в українській музиці: загроза авторству чи цифровий співавтор?	206
Жабчик Олександр Олегович	Роль аранжування у формуванні вокально-сценічного образу естрадного вокаліста	209
Ільчанінова Анна Олександрівна	Інді-поп як явище сучасної популярної музичної культури	212
Коваленко Маріна Сергіївна	Музика у сучасному світі: акустичні пошуки, трансформації жанрів, синтез мистецтв	216
Кочмарук Богдана Анатоліївна	Трансформація жанрових моделей у сучасній поп-музиці: синтез ретро-стилістики та новітніх акустичних технологій (на прикладі творчості Бруно Марса)	219
Кушнарченко Юлія Іванівна	Поняття драматичного образу у контексті естрадно-вокального мистецтва	221
Тадля Олександр Миколайович	Музика в сучасному соціокультурному просторі (на прикладі Комунального закладу культурно-інноваційна платформа «Теплиця» міста Бровари)	225
Тормахова Вероніка Миколаївна	Сучасна українська імпровізаційна музика до німого кіно	229

середовище; обмежений доступ до автентичних джерел; комерціалізація та поверхневе сприйняття традиції. Ці проблеми вимагають відповідального підходу з боку організаторів, зокрема залучення фахівців та носіїв традиції, а також дотримання етичних принципів роботи з фольклорним матеріалом.

Висновки

Фольклорні «майстерки» є ефективною сучасною формою збереження та популяризації традиційного співу. Вони поєднують освітню, культурну, соціальну та терапевтичну функції, створюючи умови для живої передачі традиції в умовах сучасного суспільства. Їхній потенціал полягає у здатності адаптувати традиційну культуру до нових контекстів без втрати її сутнісних характеристик. Водночас важливим є збереження балансу між доступністю та автентичністю, що потребує подальшого осмислення та дослідження. Фольклорні «майстерки» можуть розглядатися як перспективний напрям розвитку культурної політики та неформальної освіти, спрямованої на підтримку нематеріальної культурної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Велічкіна, О. (2024) Багатоликий ревайвалізм: питання історії та термінології. *Проблеми етномузикології*, 19, 107–120. <https://doi.org/10.31318/2522-4212.2024.19.319767>
- Остапчук, Л., Сідорова, І., & Лановенко-Мельник, Н. (2021) Автентична та народно-академічна манери співу: специфіка і шляхи професіоналізації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 35, (4), 32–38. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-4-5>
- Протасова, С. (2023) Терапевтичні властивості українського традиційного співу. *Проблеми етномузикології*, 18, 93–98. <https://doi.org/10.31318/2522-4212.2023.18.294833>
- Сінельніков, І., Бережнюк, М., & Сінельнікова, В. (2025) Як навчати і навчатися традиційному співу: сучасні пошуки та підходи у неформальній та інформальній освіті. *Вісник науки та освіти*, 6(36), 1410–1421. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1410-1421](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1410-1421)

ЦАПУН РАЇСА ВОЛОДИМИРІВНА

заслужена діячка мистецтв України, доцентка,
доцентка кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2229-1868>
e-mail: tsapunraisa@gmail.com
м. Рівне, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДВЕСІЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ XX – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ (ЗА ФОЛЬКЛОРНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ЗАРІЧНЕНЩИНИ)

Анотація

Актуальність. Зарічненщина – один із найдревніших і локально своєрідних осередків Західного Полісся. Сучасною наукою цей край визнано найбільш

архаїчним осередком у збереженні весільної обрядовості. Вивченням традиційного поліського весілля займалось багато дослідників, але кожні нові польові матеріали значно доповнюють та розширюють знання про весілля як одного з найважливіших обрядів родинної звичаєвості українців.

Мета – охарактеризувати передвесільні обряди Зарічненщини – «попитини», свати, «запоїни».

Висновки. Традиційна весільна обрядовість Зарічненщини вирізнялася чіткою послідовністю ритуалів («попитини», сватання, «запоїни»), які мали глибоке символічне значення та регулювали шлюбні відносини в громаді. З часом ці обряди втратили свою самостійність і сьогодні здебільшого поєднуються в один день, зменшуючи їхню обрядову вагу. Водночас їх вивчення дає змогу глибше зрозуміти духовну спадщину та світогляд наших предків.

Ключові слова: Західне Полісся, Зарічненський район, фольклорна експедиція, передвесільні звичаї та обряди.

Дискусії

Дуже довго Полісся, не маючи ніяких благ цивілізації, майже не підлягало зовнішнім впливам і на початку ХХ ст. все ще зберігало традиційний уклад життя українського селянина. Це і сприяло збереженню локально-традиційних усталених культурних практик цього краю. Але впродовж ХХ ст., під впливом соціальних перетворень, традиційна обрядовість поліщуків зазнає трансформації, хоча весільна традиція Полісся довгий час зберігає реліктові явища.

В 2010 році авторка цих рядків мала змогу обстежувати територію Зарічненського району (з 2020 р. – Вараський) у складі історико-етнографічної експедиції Державного наукового центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф при МНС (керівник проекту – Р. Омеляшко) та зафіксувати стан збереження весільної обрядовості в традиційному вимірі та сьогоденні. (Державний науковий центр, 2010) Було опитано 70 інформантів у 28 селах району. Майже в кожному селі вдалось зафіксувати дійства давнього весільного обряду.

На той час структура весільного обряду на досліджуваній території зберегла свою повноту та розвиненість. Так, як і в загальноукраїнській шлюбній традиції, місцеве весілля має тридільну композицію: передвесільну, весільну та повесільну частину обряду (Здоровега, 1974; Несен, 2003). У даному дослідженні основна увага буде зосереджена на таких етапах передвесільної традиції, як: «попитини», свати та «запоїни».

Попитини. Весіллю передувало тривале знайомство молодих людей. Хлопці та дівчата найчастіше зустрічались на вечорницях, вуличних забавах та досвітках. Під час таких гулянь молодь розважалася, співала. Коли хлопець з дівчиною вирішили одружитись, то спочатку приходили батьки молодого до молодої на розпитування. У багатьох селах ця передвесільна дія мала різні назви: у селах Мутвиця, Вовчиці, Задовже – попитини; Радове – перепитини; Кухітська Воля – перепитки; Млинок – допити; Соломир, Серники – попитки. У с. Млини стверджують, що «свати» і «договори» – це те ж саме.

Свати. Переважно через тиждень були «свати». Сватались найчастіше «на щодруху, щоб молоді були щедрими» (Острівськ; тут і надалі цитуються записи авторки, здійснені у складі експедиції Державного наукового центру захисту

культурної спадщини від техногенних катастроф, 2010; пряма мова подається із збереженням місцевого діалекту). Починалося це дійство із вибору нареченим сватів. Успіх сватання залежав від уміння вести розмову, тому при виборі старшого свата брались до уваги такі риси вдачі, як винахідливість і дотепність. Роль старшого свата найчастіше виконував хрещений батько або рідний дядько молодого: «На сватанні хрищоний саму главну роль грав» (Мутвиця).

Окрім сватів до молодої разом з молодим приходили його батьки та родичі: «Батьки і хрищонії і ше, як є хто з родичів, ну брат рідний, чи систра, чи тьотка» (Мутвиця), загалом «душ восем» (Кухче). На сватанні могли ще бути дружка і дружка (Прикладники). Якщо в с. Нобель в свати ішло тільки батько хрещений та рідні батьки, то у с. Задовже та Кухітська Воля «у свати ішло душ 50». Гуляли так, як на весіллі. У Кухче говорили, що «свати були у багатших».

Найчастіше свататись ішли «по обіді» або ввечері, «у парні дні: у ниділю, у п'єтницю, у середу. А в такі дні, як четвер, понеділок, вівторок, в такі дні ніхто не ходив» (Радове). Свати, не заходячи в хату, запитували чи не продається тут теличка (Мутвиця, Сенчиці, Радове, Кухче, Кухітська Воля, Вовчиці, Ниговищі, Сенчиці), корівка (Прикладники, Перекалля) чи лисичка (Отрівськ). «Вже под порогом стануть тиї люди, да вже шутять: «Ми чули, що у вас корівка (тьолочка) добра продаєтца» (Перекалля). Одержавши дозвіл ввійти до хати, свати кланялися. Хрещені, тримаючи в руках палицю, хрестили двері: «Єк уже розрішат сватам іти в хату, то хрищоний йде й всі двєра христить кийком. Скільки там дверей вони проходять, і всі хрестить» (Морочне).

У хаті сватачі запитували, чи згодні батьки віддати дівчину за їхнього парубка. На сватання обов'язково несли на рушнику хліб. Батьки дівчини також зустрічали сватів хлібом-сіллю, на знак згоди обмінювались хлібами і запрошували сватів до вечері. А було, що й «поміняли хліб да й пошли» (Нобель). У с. Радове на сватанні батьки молодого «брали дві булки хліба, і молода давала дві булки хліба». Було, що й на сватання ішли з «пиріжком», щоб поміняти (Млинок).

Цікавий звичай обміном хлібом зафіксовано у с. Задовже. Спочатку свати клали на стіл хліб від молодого, а потім поряд кладуть хліб від молодої. Далі хліб від молодого перекладають наперед. І так повторюють тричі: «Мати молодеї виносить буханку хліба і вони приносять, і тоді вона перекладає. Три рази перекладає. Тоді вже гету буханку хліба від молодого беруть, оставляють удома, а вже молодеї забірають вони» (Задовже).

На сватах у с. Заозер'я замість хліба мінялись обрядовими хлібами, які називались «полюбовниками». Було, що й «молодий дає одну булку хліба, а молода – дві» (Соломир). Здебільшого перед приходом сватів молода «прихавувалася де-небудь» (Мутвиця, Прикладники), але й було, що не ховалася (Морочне). Якщо дівчина згідна вийти заміж, то вона виносила сватам рушники і подарунки (Сенчиці, Заозер'я). Молоді на сватанні сиділи окремо один від одного.

Традиційно на «сватанне» свати несли свою горілку. Якщо молода «согласна», то у випиту пляшку вона насипала зерно (Серники, Нобель, Неньковичі) і затикала її вовною: це щоб молоді були багаті (Локниця) або, «щоб була добра житка» (Радове). Молодий цю пляшку забирав, потім вона ціле весілля стояла перед молодими (Заозер'я). В с. Млини цю пляшку із зерном називали «відьма».

У с. Кухітська Воля наречені також обмінювались пляшками, наповненими житом. Потім ці пляшки (на них чіпляли червоні «ленточки») стояли на весільному столі коло молодих, поки весілля не закінчиться. У селах Морочне, Прикладники, Сенчиці, Вовчиці, Соломир, Острівськ, Ниговищі, Омит, Перекалля на знак згоди сватам повертали у випиті дві пляшки горілки дві пляшки, насипані житом. У с. Перекалля, коли молоді ішли до вінчання, то цим житом їх обсипали батьки.

На сватання молодий ішов без музик. Гості співали:
*«Ой щоб же я знала відала, / Що я в батька не буду. /
 Я б ворота й очинила, / У сад кони упустила. /
 Їжте кони зелену руту, / Я вже в батька не буду»* (Радове).

На «сватах» домовлялися, коли буде «свадьба». Найчастіше, після сватання молодий у молоді не ночував: говорили, що «котра дівчина не спить до весілля, в теї золото на вінці» (Кухітська Воля).

Запоїни. Наступним передвесільним етапом, після сватання, були запоїни, які робили через два-три тижні після «сватів». У «свати» ішло небагато гостей, а на запоїни – більше (Морочне, Борове). Гостей було багато, «так як на весілля» (Кухче), «душ 30-40» (Вовчиці). Якщо в окремих селах на «сватах» молода, на знак згоди, насипала у випиту пляшку горілки жито, то в селах Морочне, Локниця, Кухче, Нобель подібна обрядодія відбувалась на запоїнах. (Мелодії древнього Нобеля, 2003) Молода тоді ставила на стіл свою пляшку з житом, а молодий – свою. На пляшках були пов'язані червоні «коснички». Коли обмінялись хлібами, то вважалось, що «дівка вже запитая» (Локниця). В цей час співали:

*«Ой запита Ганночка, запита, / Шовком її хусточка, ой нашита. /
 Запивали Ганночку й уночі, / Вишивали хусточку, ой при свічі»* (Сенчиці).

Або ж:

*«У полі берізка розвіта, / Да й вже й наша Ганьочка запіта». /
 І в полі дубочок розвитий, / І нашій Іванко запитий»* (Серники).

На запоїнах був перший посад молодих (їх саджали поруч як наречену пару) та обмін подарунками. Молода «хрищоному» подавала рушник, а батькам, братам, сестрам – подарунки. Самим ріднішим – рушники та хустки. Жениху молода вишивала сорочку. Гості від молодого «вже перепівали, хто що мав, настільника. А тепер перепівають, як ділять коровая» (Кухче). На запоїнах співали:

*«Не щечечи соловейку, не щечечи, / Ти ж мою головоньку, гой не клопочи. /
 Бо вже ж моя головонька клопотна, / Не хватає на подарки, ой полотна»* (Радове).

На запоїни молодий приходив із музиками такого складу: скрипка, бубон, гармошка. «Такі були запоїни, що такі танци» (Локниця). Найчастіше на запоїнах призначали дату весілля. Після усіх цих обрядодій дівчина і хлопець вже не мали права відмовлятися від шлюбу. Спроба відмовитись вважалася безчестям. Траплялися випадки, коли дівчина не давала згоди на одруження, тоді за відмову від шлюбу вона сплачувала та заносила назад горілку і хліб.

До середини ХХ ст. сватання та запоїни були єдиним і самодостатнім шлюбним ритуалом. А вже згодом структура весілля істотно змінюється і сватання зливається із запоїнами та найчастіше відбувається в один день.

В с. Радове побутує думка, що великі «свати» – то запоїни, або ж як «більша п'янка, то запоїни, а як менша – то свати» (Соломир).

Висновки

Якщо раніш молоді на Заріченщині вирішували одружитись, то шлях до весілля мав відповідати усім традиційним канонам. Спочатку були «попитини», на яких батьки парубка приходили до батьків дівчини на розпитування. Згодом відбувалось сватання, на яких молодий надсилав до молодої сватів, щоб отримати офіційну згоду на шлюб. На сватанні, на знак згоди між батьками нареченої та сватами, відбувався обмін хлібами. Сама ж наречена виносила сватам рушники та для близької родини – подарунки. Після сватання відбувались «запоїни», що символізувало скріплення домовленостей перед всією громадою.

На сьогодні значення вище вказаних обрядів вже не таке велике, як раніш. Якщо до середини ХХ ст. «попитини», сватання та «запоїни» були самодостатнім шлюбним ритуалом, то з часом всі ці обрядодії найчастіше відбуваються в один день. Безперечно, що вивчення весільної обрядовості Західного Полісся, як частини традиційної народної культури, дозволяє проникнути у духовну спадщину минулого, пізнати світогляд наших пращурів, які надавали весільному обрядові глибокого символічного значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Державний науковий центр захисту культурної спадщини від техногенних катастроф (далі – ДНЦЗКСВТК). (2010) Ф. Зарічне-2010. Записи Р.В. Цапун. Здоровега, Н. І. (1974). Нариси весільної обрядовості на Україні. Київ: Наукова думка, 158 с.
- Мелодії древнього Нобеля: Науково-популярне видання (2003) / Записи, транскрипції та впоряд. Р.В. Цапун. Рівне: Перспектива, 128 с.
- Несен, І. І. (2003) Весільний обряд: традиційна структура. *Полісся України : матеріали іст.-етнографічного дослідж*, 3, 297–322.
-

Електронне наукове видання

МАТЕРІАЛИ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МУЗИКА В ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ:
ОСВІТНІ, МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ,
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СТУДІЇ»**

MATERIALS OF THE VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**«MUSIC IN DIALOGUE WITH THE MODERNITY:
STUDIOS OF EDUCATIONAL, ART HISTORY,
CULTUROLOGICAL»**

Редакційна колегія

Голова:

Надія БРОЯКО – кандидатка мистецтвознавства, професорка

Члени редакційної колегії:

Ірина ЗІНКІВ – докторка мистецтвознавства, професорка

Андрій ФУРДИЧКО – доктор мистецтвознавства, професор

Вероніка ДОРОФЄЄВА – кандидатка мистецтвознавства, доцентка

Святослав ОВЧАРЕНКО – доктор філософії з культурології (Ph.D), доцент

Літературне та наукове редагування:

Вероніка ДОРОФЄЄВА – кандидатка мистецтвознавства, доцентка

Технічне редагування та комп'ютерна верстка:

Святослав ОВЧАРЕНКО – доктор філософії з культурології (Ph.D), доцент